

Theme:

The centrality of גלות to ארץ ישראל is inherent in the relationship of the ברכות for אפרים ומנשה to the ברכות for the שבטים, sons of Ya'akov. This is the parasha that translates the תקופת האבות into the era of שבטים. It can do so only through the transition of a נתינת הארץ which allows the ברית בין הבתרים to be made with the שבטים themselves through Yosef, requiring a redefinition of the relationship of יוסף ואחיו. The importance of רחל in this is central, for it is she who provides the connection of present to קץ, which is the fundamental definition of the זכות to ארץ ישראל.

Structure:

The theme of Ya'akov's death and the transition
 The two sets of ברכות and their differences
 Curious centrality of פריה ורביה throughout ברכות יוסף
 Tracing the ברכה through history: parallels
 Two separate נתינות of ארץ ישראל
 כיבוש וירושה
 The centrality of גלות
 The unique vision of רחל אמנו

– OUTLINE –**THE YEARS OF YA'AKOV**

ויחי – Formula for burial which here does not take place right away
 The closing verse of last parasha which defines ישיבת ארץ גושן must be separated from ויחי, as we know from קבלת חז"ל
 Everything revolves around the death of Ya'akov: the request of קבורה, the ברכות to יוסף and then the ברכות to children, and at last the קבורת יעקב
 This is the parasha of the utter חיות of יעקב אבינו
 The end of the תקופת האבות which requires a different transmission of the future: כל אלו שבטי ישראל
 The death of Ya'akov is different than the death of the other אבות: no one takes his place
 יוסף ישית ידיו על עיניך
 The fact that Yosef would have been able to father twelve שבטים--why? He is transition!

THE TWO SETS OF ברכות

One set that defines the nature of the שבטים and gives a vision of the קץ בסתימה, for he did end up saying what he intended (זוהר)
 הקב"ה was מסכים to the precise definition that יעקב gave to each of the שבטים
 This fits the general sense of ברכה as increasing through defining the proper nature of something
 The other is a special ברכה לבני יוסף which is not similar at all to the general sense of ברכה

PROBLEMS WITH THE ברכה למנשה ואפרים

It seems to take nothing of the unique מעלות into consideration of אפרים ומנשה

This is a very generic ברכה of פריה ורביה

Even the definition of which of the two is greater is in terms of who will have *more* children, מלוא הגוים

Literally! See רד"ק

הושע ט:יא

Since when are we interested in quantity, not quality?

Even that they are אינן ראויין לברכה does not matter-- it mattered very much to ראובן ושמעון

But הנני מפריך himself essentially explains his reasoning, in his reference to הרבית

THE FIRST PARALLEL: פריה ורביה

This is the special ברכה that was *all along* associated with פריה ורביה

אני א-ל שקי.... פרה ורבה... והפריתי אותך במאד מאד ונתתיך לגוים

Analyze: Yitzhak and וישלח and parallel here, all in terms of פרה ורבה

He is simply giving over what Yitzhak said and what he was indeed told by הקב"ה

The שם א-ל שקי is always connected to פריה ורביה (see also בעל הטורים)

But this does not help much to understand the *purpose* of this ברכה here

A CLUE IN שכם

Why does he bring up שכם now in the context of this ברכה?

Rashi seems to suggest that this ברכה is still connected to his request for קבורה

That לפי שאתה טורח...וגם אני נתתי לך נחלה שתקבר בו שכם

Just as רחל קבורת רחל plays a role here in addressing the resentment for not burying רחל in ארץ ישראל

But why should this ברכה have anything to do with the earlier request for קבורה in the earlier parasha

This is after יוהי אחר הדברים....

Why was this explanation not given by Ya'akov at the time he asked originally for this טירחא?

ברכת הבנים vs. ברכת אברהם

קל שקי is given by יצחק in the name of ברכת אברהם

Indeed, קל שקי appears to him and gives him the exact wording: ארץ אשר נתתי לך
לאברהם וליצחק

EACH OF THE אבות NEEDS TO GIVE OVER THE הארץ TO THE NEXT דור

ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק

ויתן לו את כל אשר לו

Yitzhak gives over the ברית בין הבתרים

ברית בין הבתרים WHO ARE REFERRED TO IN THE זרע DEFINES THE הקב"ה

כי ביצחק יקרא לך זרע

ברכת אברהם (יז:א-ח) is the source of the definition of קל שקי

Thus the ברית הארץ is being defined by א-ל שקי

This is as Rashi explains in וארא:

וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב בא-ל שקי (ו:ג) וגם הקימותי את בריתי אתם: וגם כשנראתי בא-ל שקי הצבתי והעמדתי בריתי ביני וביניהם...אותו הברית בברית בין הבתרים (רש"י)

Ya'akov is now interested in giving the **ברכת אברהם**, not only the **ברכות** to the **שבטים**!

But there is one tremendous difference between what Yitzhak predicted would be said to Ya'akov and what was actually said

לך ולזרעך אתך is not what was given

NEW LEVEL נתינה

We find for the first time that there are *two* **נתינות אתן**: **לך אתננה** – ולזרעך אחריו **אתן** את **הארץ (לה:יב)**

So that **ברכה** is the power to give over a primary **נתינה**

But Ya'akov here also says something different: **ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריו** only!

This means that *it is here that Ya'akov gives over* **ארץ ישראל**!

Until now I would have thought that there is no **נתינה** required once the **שבטים** take the place of **יעקב**

For until now the **ברכות** were *choosing* type **ברכות**, and therefore the chosen one was given the **ירושה**

But here I would have thought **בן כרעיה דאבוהו**

Here is the transference of **ברכת אברהם לדורות**!

Since **הקב"ה** told me **לזרעך אחריו אתן** I need to give this new **נתינה**

But what was given to me per se does not even need to be given over

The fact that there needs to be a separate **נתינה** to the **שבטים** means that in essence the **תקופת האבות** is not yet completed, that my sons will still be, in some sense, **אבות**: One of my children is to be **מעמיד שבטים**!

In fact, Yosef was meant to have **י"ב שבטים**!

THE OTHER ברכה

Yet there is another **ברכה** that must be considered, not from **א-ל שדי**

God also appears to him as **אני ה' א' אברהם אביו ואלוקי יצחק הארץ אשר אתה שוכב עליה** **לך אתננה ולזרעך (כח:יג)**

There is also the separate **נתינה** of **אני ה'...הארץ אשר אתה שוכב עליה**, not as part of **ברית בין הבתרים**

כיבוש וירושה

Two types of **ירושה**: one as **אברהם** and one as **זרע יעקב**

But this is a completely different **נתינה**: **על ידי בניו** **שתהא נוחה ליכבש**

שכם בחרבי ובקשתי

כיבוש is specifically through **וקדמה**

The **גמרא** specifically stresses the difference between this **נתינה** and that of the other **אבות**: **לא כאברהם וגו'**

Ya'akov gives to **יוסף** separate things: (a) The **חלק הבכורה** to become a **שבט** and an **אב** whose children will be **שבטים**, this is mine **שקי בא-ל** (b) to you personally I am giving **שכם אחד**, for that is what I have, all that I have, so far of my **ברכה** of **כיבוש**, this is mine from **אני ה'**

The **רמב"ן**: All that I could possibly give you

In what sense is this all that I can give you if I just gave you a double **חלק**? Unless it means specifically this new **ירושה**

This is why it refers specifically to the אמורי says the רמב"ן, for the first מלחמה was with the אמורי ובניו של יוסף
כי אם בחרב ובקשת

TWO WAYS OF VIEWING THE שבטים

Regarding ירושה and regarding ישראל

When it comes to ירושת הארץ we call them י"ב שבטי י-ה, who exclude לוי but include מנשה ואפרים

But where it does not relate to ירושת הארץ then it includes יוסף and לוי, such as מלחמת מדין

By מלחמת מדין we hear (ספרי ורש"י) אלף למטה אלף למטה לרבות שבט לוי (ספרי ורש"י)

But there are only שנים עשר אלף חלוצי צבא

YOSEF AS ירושת הארץ

Yosef is פריה ורביה in terms of ירושת הארץ, the ברכת שדיים ורחם

The שבט who was שייך to the ברכה of והפריתי והרבייתי was the שבט capable of the ירושה defined by א-ל שקי!

פריה ורביה=ירוששת הארץ all over the Torah

יוסף ה' לי זרע אחר!

And Yosef here is the entire source of ירושת הארץ!

THE ברכה למנשה ואפרים

Why at the moment of ירושת הארץ select דוקא the ones who are furthest away!?

If it is connected to מנשה ואפרים *per se*, let Ya'akov simply say so!

He is *defining* why he is choosing these children!

בזה=במקום הזה (רד"ק וחזקוני- לקחתי והבאתים!) *only the ones who were born before you came!!*

Why specifically the children who grew *before* Ya'akov came

נשני: ב"ה שנשני

There is a connection between the חלק בכורה and the ברכת מנשה ואפרים המלאך הגואל

What is the connection?

Now ישראל על שם יוסף, and כלל ישראל is being defined by מנשה ואפרים in order to be זוכה in this way to ארץ ישראל

אבן עזרא מח:טז ויקרא בהם שמי

אבן עזרא ורמב"ן: בית יוסף...הבן יקיר לי אפרים

YA'AKOV AS YOSEF AND YOSEF AS YA'AKOV

The events at the end of the parasha seem impossible –

Why risk the accomplishment of all these years?

Until now all that was achieved was that the relationship of the children to יעקב could be accomplished only through יוסף

But when יעקב died, there was no longer any connection on this level

Now however, Yosef had to become the בן יברך, so that he needed to become a new מקור ישראל

יעקב was the acceptance of him as himself, not as the continuation of יעקב

Listening to him, accepting his הדרכה!

But no longer through יעקב

This is why here he is the one who has them swear the שבועה of relationship to this גלות

אלה תולדות יעקב יוסף This is the real

יוסף ישית ידו על עיניך וזוהר You will continue to live through Yosef

The fact that Yosef would have been able to father twelve שבטים--why? He is transition!

THE NEW השלמה

ושם אבותי? יוסף giving this new ברכה to יעקב

Why אברהם ויצחק?

לאפוקי תרח ונחור: ספורנו!

The first time that this is accomplished at last

This is why פדן ארם is so important on all occasions!

תרח means that until this time indeed the יניקה was still through תרח ונחור

לכן--ארמי אובד אבי--תרח אבי אברהם ואבי נחור that we mention every Pesach seder

בני אינו חוזר אבל בן בני חוזר

The וירד מצרימה is the end of it

התהלכו אבותי לפניו

is a special relationship אשר התהלכו אבותי לפניו

is also the מקור of לפני התהלך שקי

בני נח!

The end of the עשרה דורות

Only the ones born away from Ya'akov are the התהלך לפני

The issue of בני נח was central to the argument of יוסף ואחיו: he claimed that they were still בני נח and had no right to eat while there was פירכוס!

We now have the השלמה of ישראל בשביל ישראל which was the בראשית for the purpose of להנחיל נחלת גוים

פריה ורביה

Different to Ya'akov than any of the אבות

Here it is direct צווי פרה ורבה: מפרך והרביתך as to the others!

The ברכה given at the beginning of every new world: בראשית and at the end of עשרה דורות – and here at the end of בני נח

The end of בראשית that is בשביל ישראל שנקראו ראשית! פרה ורבה!

is the פרה ורבה, is the פרה ורבה הנני מפרך והרביתך שם הבריאה שאמר לעולמו די קל שקי as the הבטחת ירושת הארץ, and that same שם is now giving over the ירושה to the nation that is יעקב

The same שם that Ya'akov asked to be with the brothers when they went down

Template of די אומר לעולמו: now go ahead and increase it

פרו ורבו itself goes hand in hand with וכבשו!! For this is the כיבוש הארץ the other is ירושת הארץ

שכם-וכבשוה פריון-ירושה יוסף is given

The בית אל in אל-ל שקי on בעל הטורים

קבורת רחל Why

Besides קבורת רחל regarding the רש"י, רמב"ן, חיזקוני, ראב"ע, רד"ק
The ספורנו who explains that he was so broken hearted that there was no possibility of שמא גרם החטא

Also the רס"ג who says that it was to clarify that it has to be children other than his own

But then why in *this* פסוק

We need to explain the non-sequitur of the ואני

THE PARALLEL!

רחל appears every single time that this ברכה comes up

The adjunct of קבורת רחל after this ברכה (וישלח) immediately

The ברכה was given in the context of the death of רחל

And crying over קבורת רחל immediately after ברכת יצחק

What is the meaning of this unique ברכה so perfectly reconstructed in each location?

Why המלאך הגואל אותי?

BERACHOT OF COMING AND GOING

The giving of this beracha on the way towards and the way back from פדן ארם

Why was she נקברה בדרך?

בראשית רבה פרשה פב פ' י

בדרך אפרת,מה ראה אבינו יעקב לקבור את רחל בדרך אפרת אלא צפה יעקב אבינו

שהגלויות

עתידות לעבור שם לפיכך קברה שם כדי שתהא מבקשת עליהם רחמים, הה"ד קול ברמה

נשמע

גלויות! יש שכר לפעולתך

The unique vision of רחל

Just as the עזרא אבן points out on מח:טז!

It is רחל who provides the ability for all the בנים to return to ארץ ישראל

The moment that Ya'akov meets her, he recognizes that here is someone who is going to have to see it through from beginning to end

THE CENTRALITY OF גלות

Everyone else believes that in losing ארץ ישראל all is lost: ותאמר ציון עזבני וגו'

Only רחל understands that א-ל שקי is the basis of מתנת ארץ ישראל

But א-ל שקי is also the source of גלות in the אימה חשיכה גדולה נופלת

This is the ברית בין הבתרים also in terms of גלות!

And this is why בריאת העולם is in terms of גלות!

The גויים as the source of relationship to קל שקי

This is the meaning of the Rashi that everyone shouts about

Exactly what the Zohar says: There will be terrible wars On the Road to Efrata, and

all those who die in חוץ לארץ will be greater than those who achieved in ירושלים

אפרתה ולא אפרת

רמזי יהושע

אפרים-אפרת

אפרת זה יהושע שהוא מאפרים

זה יהושע שהעמיד חמה רש"י בר"ר צד:

והוא הצעיר

מלוא הגויים בגימטריה יהושע

The oddity that the life Ya'akov always searched for בארץ מגורי אביו is his at last . . . only here in Egypt!

ACHIEVEMENTS OF גלות

כניסה לארץ vs. בדר"ך בית לחם

חד מיניהו כתרי מינן

הנחיל, ולציון יאמר איש איש וגו' אחד המצפה לראותה

הנה רחל בתו באה עם הצאן and מחרונו של מקום of מדרש

It is רחל who sees to it that מלבנים עונותינו

That is when he begins to cry, for he cannot share in her accomplishment

גילוי הקץ

This is why Ya'akov goes from here to be מגלה הקץ which is essentially the vision of רחל

The end of בראשית is a שביל

בשביל ישראל

ON THE ROAD

The only one who would stay on the road על הדרך

רחל מבכה על בניה

Though there was not even a דרך yet, there would be (רמב"ן)

Achieving ציון!

כל מה שאירע ליוסף אירע לציון

מי ילד לי אלה

Why מצרים! מפריים ומנשה are the ones to be in

The real reason that Yosef understood בזה

He is the son of רחל!

Thus the greatest dreamer of ציון is the one who does best in מצרים

CATERPILLAR

Why וידגו

Why specifically לרוב וידגו

שלא ישלוט בו עין הרע

How is that the whole essence of ישראל?

Surprisingly, in the historical sense golut is as much a norm as childhood!

The adult form is the "Imago"

DNA- Vision-וקץ רחל

Someone who wants to understand רחל and her beliefs needs to understand the hidden העין מן

היחל ארץ ביום אחד

The road is וידגו